

Budapest, 1882. Május 14.

17. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: vácz-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: vácz-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zenéműkeres-
kedése.

Előfizetési árak:
Egész évre 6 frt
Félévre 3 frt
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Polgári iskolai énektanárok a fővárosban.

Nem annyira a zene, illetőleg az éneknek a fiatal kedélyekre gyakorló jótékony befolyását, annak (mint a nevelés hathatós eszközének) szükségességét és fontosságát akarom ecsetelni, mint inkább az énektanárok érdekében szót emelni és küzdeni egy általános vélemény ellen, mellyel a zenetanár mindenütt találkozik, a hol csak szó van az énektanításról, és a mely vélemény elég alkalmas volt arra, hogy az énektanár tekintélyének, érdemeinek elismerése mindeddig a pia desideria közt, ő maga pedig a reája nézve valóban megszégyenítő, mert kilátás nélküli, segédtanári minőségben maradjon.

„Könnyű önnek a tanítás; — énekelnek jó kedvvel és szívesen a gyermekek, tanulni nem kell sokat, a fegyelmet is könnyebben tarthatják fenn, míg mi, száraz tudományainkkal nagy nehezen figyelmet, de még ritkábban tudunk kedvet ébreszteni a tanulóknak.” Így szólnak tanártársaink.

„Eh mit, nekünk az ének, az csak melléktantárgy, — nem is tantárgy, hanem mulatság! Énekelni úgy is tudnak a gyermekek. Aki művész akar lenni, menjen énekiskolába. Redukáljuk az énekórákat felére (mint az már meg is történt a fiu-polgári iskolákban!) — vonjunk össze több osztályt, stb” — ilyen nézetekkel találkozunk azon kö:ökben, a hol az énektanár életkérdése: állása és jövedelme felett határoznak.

Igaz, hogy másképen ítélnék maguk a gyermekek, kik mindig

örömmel sietnek az énektanuláshoz, ott feléledést és új erőt szereznek többi tantárgyaikhoz. Másképen ítélnék a szülék, kik vizsgálatok, zárünnepélyek vagy hangversenyek alkalmával gyönyörrel hallgatják gyermekeik édes hangját, örömmel látják azon lelkesülést, mellyel a fiatal kedély a jó és szép felé törekszik. — másképen végre maguk az énektanárok, kik oly gyakran tapasztalják, mint ragyognak fel a szemek egy víg, mint reszketnek könyvekben egy bánatos dal zengésénél. Ezek legjobban tudják, legjobban érzik mi az: a d a l h a t a l m a !

Tanártársainknak azt felelhetjük: „Igazuk van, öröm nekünk a tanítás, mert a gyermekek szívesen tanulnak, kedvvel énekelnek, hisz maga a dal kifolyása és kifejezője a kedvnek: De nagyon is csalódnak, ha azt hiszik, hogy t a n u l n i nem kell. A művészet, csakugy mint a tudomány, megkívánja a rendszeres műveltetést, a rendes munkát. Nem csupán csak dalokból áll az énekelés, de főleg gyakorlatokból és az ezekhez szükséges elméleti ismeretekből. Tehát tanulni is kell, és pedig komolyan. A fegyelemtartás sem jár minden nehézség nélkül, hisz tudjuk hogy a jó kedv előbb visz áthágásokra mint a komolyság. A mi pedig a tantárgy érdekességét illeti, az rendszeren az illető tanár előadásától függ. Hisz lehet például a történelem tanulását érdekes előadással vonzóvá tenni; lehet a természet titkai kutatásában növendékeinket bámulatra és a teremtő dicsőítésére ragadni; lehet a nyelvtanításnál is egy szépen kifejezett gondolat, egy ihletes költemény által a jó és nemes iránti lelkesedést ébreszteni; és merem állítani, hogy n i n c s a z a t a n t á r g y, a m e l y e t n e m lehetne megkedveltetni a növendékekkel — ha a t a n á r maga tud lelkesülni érte!

Arra pedig hogy az énekelés csak melléktantárgy vagy m u l a t s á g, azt válaszolhatjuk, hogy teljesen ugy van az ott, a hol ezen fontos tárgy oly (óradíjas) egyénekre bízatik kik arra elegendő képzéssel nem bírnak. Mert nem elég, ha az énektanár maga tud énekelni, nem elég, ha a zene elméletében jártas, de szükséges, hogy ezeken kívül a zongora játszást, egynehány más hangszer kezelését, az öszhangzattant és zeneszerzést magáévá tegye; szükséges, hogy növendékeinek nem csak tehetségeit, de hangjait is tudja megbírálni és fejleszteni. Ezuttal bátran mondom ki, hogy azon felelősség, melyet az énektanár magára vállal, midőn a fiatal hangok idomításához fog, sokkal nagyobb mint azt a laikusok gondolják, sokkal nagyobb, mint azt némely énektanító maga is képzelem! Kezében van a természet legszebb adománya: a z e m b e r i h a n g, vele együtt a gyermek egészsége és sok esetben a jövője is. A mely hangot egynehány heti ügyetlen bánásmód tönkre tett, azt vissza nem hozhatja később a leggondosabb és legszakavatottabb ápolás sem

Az énektanárnak tehát nem szabad tapogatni, nem szabad próbál-

gatni; öneki tudni kell. Ezen tudás elsajátítására pedig nem elég egy-nehány havi munka, ehhez sok évi sikeres tanulmány, sok évi tapasztalat kell. Az énektanárnak egy szóval éppen annyi képesítéssel kell bírnia, mint bármely más szaktanárnak.

Téves továbbá azon nézet is, hogy az énektanár sokkal több órát adhat hetenként, mint más rendes tanár. Miért adna több órát? Talán kevésbé van igénybe véve képessége, kevésbé van lekötve figyelme? Tán kétszer akkora a tüdeje, mint más emberé, vagy könnyebb is csak az ő tanítása?

Határozottan tagadom, sőt azt állítom, (és a ki az intézeti életet ismeri, fogja tudni) hogy mindazon alkalmaknál, a hol a növendékek szorgalmuk eredményét be akarják mutatni, mint vizsgálatok, zárünnepélyek és hangversenyeknél mindig csak az énektanárnak van legtöbb teendője. Ő tanít be, ő rendez és vezeti azokat, mert a súlypont többnyire a zene-előadásokra esik.

Vegyük hozzá még, hogy egész évben szabad ideje nem kevésbé igénybe van véve elméleti dolgozatok kijavításával, és bizonyára azon meggyőződésre jutunk, hogy az énektanárnak helyzete még akkor sem volna előnyösebb a rendes tanárokénál, ha rangja és jövedelme ezekéhez hasonlóan a magasabb fokra emeltetnék.

Örömmel értesültünk, hogy a fővárosi tanügyi bizottság ülésében eziránt érdeklődés mutatkozott, és a polgári iskolai énektanárok állomásai rendszeresítése, illetve az eddigi segédtanárok rendes tanárságra való előléptetése érdekében a kezdeményezés már meg is történt.

E kérdés minielelőbbi és sikeres megoldása annál is inkább óhajtható, miután ez a jelenlegi fővárosi énektanároknál már kineveztetésük-nél, ezelőtt 7—8 évvel, biztos kilátásba helyeztetett, de ügyük azóta egy lépéssel sem haladott előre.

Erney József.

Liszt Ferenc Brüsszelben.

Nagy napokat élünk mi itt jelenleg, az egész zenevilág mozgalomban van. A mire hónapok óta készülödtünk az tegnap megtörtént. Hallottuk Liszt mester »Szent Erzsébet« című oratoriumát. Mielőtt azonban magáról az előadásról szölganék, röviden értesítem Önöket ama nagyszerű ovációról, melyekben az önök nagynevű hazafia nálunk részesült.

Vasárnap este érkezett városunkba a „Gare du Nord“-on. Az indóházban egész sereg művész várta, köztük Francis Planté zongoraművész; Hubay, Zarembski, Colins kir. zeneakadémiai tanárok. Tardieu a „L'indépendance Belge“ szerkesztője Becquet, Mertens, Dupont karnagyok s mások, kiket az ősz mester szívéllyesen üdvözölt. Rövid beszélgetés után Tardieu úr lakására hajtattott s

lenyugodott, mert az utazás nagyon megviselte Különben igen jó színben van a vas természetü titán, alig látszik rajta, hogy 70 év nyomja vállait

Hétfőn és kedden jelen volt a »Szent Erzsébet« próbáin, rendelkezett s különféle finom árnyalatokra figyelmeztette Mertens karnagyot. Hétfőn este a »L i n d e p e n d e n c e B e l g e « főszerkesztőjénél gyűltünk össze mindannyian. Berardi ur és bájos neje valóban fényes vendégkoszorút gyűjtöttek Liszt köré. Párisból időközben megérkeztek Massenet, Saint-Saëns szintén megtisztelték jelenlétükkel az estélyt. Amiüt Liszt a fényesen díszített termekbe belépett, a jelenleg nálunk időző kitűnő cigány zenekar rázendített a »Rákocý« indulóra. Liszt nagyon meg volt lepelve. »hogyan, Brüsszelben is van cigány?« — kérde a mosolygó háziúrnőtől, azután a barna legényekhez sietett s kezet szorított a primással. Ez annyira feltűzelte a cigányokat, hogy ördögi szilajsággal húzták a szebbnél-szebb nótákat.

A vendégek között láttuk Saville Lumley grófot, de Montebello grófot az ujonnan kinevezett francia követet, de Rivas spanyol, Caratheodory Effendi török, gróf Villeneuve brazil, Chotek osztrák-magyar, Brandenburg örgróf német, Mitilines román, Maffei gróf olasz követek képviselték a diplomata világot. A művészvilág is számos kitűnőséget számlált, Edouard Fétis, Gustave Frederix, Charles Tardieu, Joseph Servais, Jules Massenet, Camille S. Saëns, Zaremszky, Jenő Hubay, Julien Becquet, mindannyian eljöttek, hogy a nagy mester iránti tiszteletöknek kifejezést adjanak.

Rövid társalgás után Planté és Zaremszki zongoraművészek a zongorához ültek s eljátszták Liszt második versenyét két zongorán. Főlegesen tán emlitenem, hogy a két világhírű művész kolosszális hatást ért el. Ilyen két művészt egyszerre együttesjátékban hallani, nem mindennapi dolog. Liszt a zongorára támaszkodva hallgatta az előadást s annak végeztével megcsókolta a francia iskola e két hősét. Ezután ő ült a zongorához s játszott egy Chopin dalt saját átíratában. Mindnyájan lélegzet fojtva hallgattuk az átszellemült előadást s midőn a mester felkelt siri csend környezé, annyira megbüvölt bennünket, hogy egyikünk sem tudott szóhoz jutni. A jelenlevők nem tudták mikép hálálják a magas művészi élvezetet, melyet a mester látható jó kedvvel s hozzá tehetjük nagylelkűséggel nyújtott. Később St. Saëns-sal játszott négy kézre a 2-ik „Mefiszto“ keringőjét, és Zaremszkyval a nem rég megjelent „Arbre de Noël“ ciklust.

Ezzel megindult a műsor s egyik művész a másik után lépett a zongorához, hogy magáért kitegyen. Ennyi elsőrangú művész ritkán volt együtt. Zaremszky „La Source“ című szerzeménye annyira tetszett, hogy ismételnie kellett; St. Saëns egy pár Bach-darabot játszott azzal a klasszikus nyugalommal, mely őt főleg jellemzi. A kir. zeneakademia tanárai névszerint Hubay, de Graere, Collins és Servais Liszt egy új kéziratban levő szerzeményét „Angelus“ vonós négyesre adták elő.

E szám bevégeztével fényes banquet következett, melyen egyik felkösztöntő a másikat érte. Bequet, a filharmonikus társulat elnöke a következő levelet olvasta fel, melyet a társulat Liszt Ferenchez intézett:

Nagy mester,

„Köszönjük önnek meghatottan, hogy személyesen eljött városunkba s megtisztelt bennünket becses látogatásával. Felejthetlen marad előttünk, hogy Liszt Ferenc mesterművének a „Szent Erzsébet” előadása alkalmával köztünk volt. S hogy e szép napot annál emlékezetesebbé tegyük, felkérjük önt, kegyeskedjék a diszelnökség tisztét elfogadni.“ — A filharmonikus társulat

Liszt meghatottan megköszönte a nagy kitüntetést s ígérte, hogy többször el fog hozzánk látogatni Brüsszelbe.

Vacsora után a mester jó kedve nem ismert határt, az egész társaságot mulattatá élceivel. Egyszerre csak felugrik, karon fogja a Massenettel beszélgetésbe elegyedett Hubayt s a zongora elé vezet. „Ma ön sem szabadul kedves barátom, tudja mit, koronázzuk meg a mai estét s játszunk együtt valamit az én koronázási misémből. H u b a y ú r kivette a tokból hegedűjét és eljátszta a mesterrel a Benedictust. Valóban ez volt az est koronája, a hallgatóság szent áhitattal hallgatta a magasztos zenét.

Végre éjfél után elhagyta a mester az emlékezetessé lett estélyt s nyugodni tért.

Másnap reggel a zenedét látogatta meg St. Saëns kíséretében. Gevaert igazgató távollétében (sürgős ügyben Párisba utazott) Hubay Zarembszki, Collyns tanárok fogadták és vezették körül. Az osztályok meglátogatása után a zenekari osztály tanítványai előadták Zarembszky lengyel táncait, melyek a mesternek nagyon megtetszettek. Innen az összes tanárok Liszt lakására mentek reggelizni.

A „Szent Erzsébet” előadásáról mit szóljak, önök jól ismerik e mű nagyszerűségét, mi ezt a mester „chef d'oeuvre”-jének tartjuk mindnyájunk egybehangzó véleménye szerint „son oeuvre de praedilection.” Mindenekelőtt a nagy hatást akarom konstatálni, melyet nálunk e mű, dacára a nem kielégítő előadásnak elért. Mertens karnagy nem lángész, az ő szimpla „chef de choeur” tehetségével nem tudott e nagy mű magaslatára emelkedni. De a zenekar és a karok még jobbak voltak mint a szolisták. K u f f e r a t h k. a. és B l a w e r t ú r, ki az összes basszus szerepeket énekelte, sok kívánni valót hagytak hátra.

Paul Demmeny.

A válság vége.

A z o r s z á g o s m a g y a r k é p z ő m ű v é s z e t i t á r s u l a t v á l a s z t m á n y a k e d d e n t a r t á a z á p r i l i s 16-i k i r e n d k i v ű l i k ö z g y ű l é s ó t a e l s ő ü l é s é t, m e l y e n a t a g o k c s a k n e m t e l j e s s z á m m a l j e l e n t e k m e g.

A gyűlés először is a folyó ügyek elintézésével foglalkozott. azután I p o l y i A r n o l d p ü s p ö k e l n ö k b e j e l e n t i, h o g y a z e d d i g i i g a z g a t ó P e r l a k y K á l m á n, k i i g a z g a t ó i á l l o m á s á r ó l m á r k o r á b b a n l e m o n d o t t v o l t, m o s t b e a d t a l e m o n d á s á t b i z o t t s á g i t a g i á l l á s á r ó l é s e l ő a d ó i t i s z t é r ő l i s, t o v á b b á b e j e l e n t i a z ö s s z e s e d d i g i e l ő a d ó k l e m o n d á s á t, m i n é l f o g v a a t á r s u l a t e g é s z i g a z g a t ó s á g a l e k ö s z ö n v é n, e l n ö k m a g a r é s z é r ő l i s k i j e l e n t i, h o g y n e m t a r t h a t j a m e g t ö b b é h e l y é t a t á r s u l a t i g a z g a t ó s á g á n a k é l é n.

Az elnök ezek után felemlíti hogy több oldalról felvetetett azon kérdés, vajjon a választmány az április hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlés ismert határozatával szemben, megtarthatja-e továbbra is állását vagy leköszönjön.

Ezen kérdéssel szemben dr. Takács Lajos beterjeszti a választmánynak alább nevezett tagjai által aláírt következő nyilatkozatot:

„Az országos magyar képzőművészeti társulat“ választmányának mai napon tartott ülésében felvetett azon kérdéssel szemben, hogy a választmány a f. év április 16-án tartott rendkívüli közgyűlésnek a választmány javaslatát el nem fogadó határozata következtében leköszönjön, alulírtak kijelentik, hogy

eltekintve attól, miszerint a választmánynak, mint testületnek leköszönése többségi határozattal, minden egyes tagját kötelezőleg ki nem mondható,

eltekintve továbbá attól, hogy miután az alapszabályok a választmánynak évenként sorozatok szerint választását mondják ki és a választmánynak illeténi ujjaalakítását csak a rendes közgyűlés tárgyai közt említik, kérdés támadhat, vajjon a nemcsak választott tagokból, hanem a pártfogókból is álló választmány összes választott tagjainak leköszönése esetére is az alapszabályok szellemében rendkívüli közgyűlés által kiegészíthető volna-e;

alulírtak tekintettel azon körülményre, hogy a f. évi április hó 16-ki rendkívüli közgyűlés többségének szavazata, különösen az e nézetet pártoló utolsó felszólalónak határozott kijelentése szerint, nem akart a választmány és annak köztiszteletben álló elnöke ellen bizalmatlanságot kifejezni, hanem csupán az igazgató állandósítására vonatkozó és személyes kérdéssel összefüggésben állott javaslatot akarta mint időszertlent megdönteni.

tekintettel továbbá arra, hogy alulírtak a közgyűlési 145 szavazatból álló többséget, a társulat összes mintegy 2000 tagjának számához arányosítva, nem tekinthetik oly többségnek, mely a választmány leköszönésének nagyfontosságú lépését indokolná,

tekintettel végre arra, hogy az alapszabályoknak intézkedése, a választmánynak sorozatokban leendő kiegészítése és ujjaalakítása iránt a társulatot épen az ily egyszeri többségi határozatok és szavazatok esélyeitől kívánja függetlenné tenni,

alulírtak a társulat érdekében kifejtett eddigi tevékenységükből kifolyólag a társulat jól felfogott érdekeivel és a megbízóik részéről választásuk alkalmával bennük vetett bizalommal meg nem egyezőnek tartják, a választmányban eddig legjobb lelkiismerettel és kitelhető buzgalommal elfoglalt állásaikról leköszönni, a társulatot ez által előre nem látható válságoknak tenni ki, és az eddig elért szép eredményeket ez által kockáztatni; minél fogva az országos magyar képzőművészeti társulat választmányában elfoglalt állásukhoz, annak az alapszabályokban előírt rendes uton leendő betöltéséig határozottan ragaszkodnak.

A választmány e nyilatkozatot egyhangulag tudomásul vévén, elnök a választmány túlnyomó többségének ezen enunciaciójával szemben

a gyűlés egyhangú helyeslése közt felkéri a korábbi előadókat, hogy állásaikat tartsák meg, illetőleg leköszönésüket vegyék vissza, a mi megtörténvén a művészeti bizottság előadója Keleti Gusztáv, a művész-sárló bizottságé Ligeti Antal, a kiállításié Hauszmann Alajos, a gazdaságié Lipthay Kornél állásukon megmaradnak, míg Perlaky Kálmán helyébe jogi bizottság előadójává dr. Takács Lajos választatott. Az igazgatóság ekként újra megalakulván igazgatóvá közfelkiáltással Lipthay Kornél választatott meg, ki e megválasztást el is fogadta és a társulat ügyeinek vezetését átvette. Ezek után az elnök is kijelenté, hogy állásán továbbra megmarad.

Ekként véget ért a válság, mely a szép fejlődésnek indult vállalatot komolyan fenyegette, az ellentétek elsimultak, s bizton remélhetjük, hogy a zajos jelenetek, melyeknek e társulat az utóbbi években, épen nem az ügy előnyére, oly gyakran színhelye volt, most már végüket érik.

T Á R C A.

A „Szép leányok.“

Csiky Gergely népszínműve. (Először adva a népszínházban máj. 4-én).

Az ünnepeelt szerző nem akarta e művének az „életkép“ czimet adni, tán némi kis babonából a „jó Isten“ óta oly rossz hirnek örvendő ilyféle címzés után. Pedig azt kellett volna adnia: fővárosi életkép, egy főváros sötét oldalainak festése. A ki e darabot megnézi, szinte lelkébe rivallnak a „deprofundis“ hangjai. A mélységből, a sötétből kiáltanak föl az emberi nyomor szálnalmas alakjai, és megboradunk igazságukon. A minnek szörnyű morálja van és még sem engesztel ki. Bohózatok képek kezdek meg, látszólagos vidámságot mutat az ingoványos fölszín, minden lépéssel azonban tűnik az a kevés derű és a feneketlen mélység tárul elénk. A fekete oceánon alig van egyetlen szomorú szigetke, néhány csavargó s proletár szívében. Az emberi nem alávalósága kifordul elénk belsejével, megmutatja legsötétebb üregeit és tanyáit is, közel járunk azokhoz a veszélyes fészkekhez, melyekben a bűn terem, a vérbűn s a gyilkolás.

A szerző egyelőre még nem ment el idáig, de már csak egy állomás választja el attól.

Örömmel látjuk, hogy Csiky ur, kinek rendkívüli tehetségét soha kétségbe nem lehetett vonni, mily biztossággal mozog ez új téren; mily nagy erőt tanusít a legnehezebb problémák megoldásában. A szörnyű morál, melynek sötétségét csak egy nyomorult proletár kétes fényű hű szerelme enyhíti végül, az hogy „jaj a szegény leánynak mindenkép, ha egy kis szépséggel verte meg a sors.“ Ha megmarad a becsület útján, csak egy hajszálon függő véletlen menti meg az öngyilkosságtól, ha pedig letér arról, még az sem. Két szép árva leányt látunk az első felvonásban az életnek neki indulni: az egyik csakhamar azon szomorú filozófiára jut, hogy

a szegény leánynak úgy sincs más vagyona, mint a szépsége, azt kell tehát oly d'ágán áruba bocsátani, amint lehet. A másiknak az az életnézete, hogy az erény által adott tiszta lelkiismeretet nem pótolja se kincs, se jóllét, s e csillogás, ha az elveszett, mindennek vége.

Az első szép lány halad a maga útján, kézről-kézre jut, egyik férfi gyémántokra és selyemre taksálja szépségét, másik kevesebbre. Egyszer fölébred benne a szív szava, megszökik egy olyannal, ki csakhamar megúnta s kegyelemből tartja azontúl, jóformán mint szolgálót. A másik lány is megindul az erény tövises útján s azt tapasztalja, hogy a becsület és tiszta lelkiismeret megőrzésének egyetlen módja van csak: a halál. S midőn sötét szándékát végre akarja hajtani, eszébe jut, hogy a másik utat még úgy se próbálta meg, ideje van még elég a meghalásra az erkölcsi halál után is. Már a küszöbön áll, hogy belépven, a legelső kéjencnek karjaiba vesse viruló szépségét, midőn nővére lép eléje, ki teljes kétségbeesésében lép ki onnan, hogy elijesztő képet mutasson a már-már elbukónak. Ime itt a másik út! im mily kevésé vitt ez is jóra!

E sötét kép tragikai ereje becsületére válnék bármely drámairónak. A jelenleg élő drámairók között egyet sem ösmerünk, ki egy ily megrázó hatalmú képet képes lenne nézői szeme elé tárni. Az egész dráma ez egy képből kulminál és egyúttal ez egy kép tragikai magasságának elérhetésére van építve.

Nem tudjuk, mennyire ösmeri szerzőnk a szerencsétlen Czákó Zsigmondnak drámairói receptjét, melyben ő a dráma alapjául a különböző drámai képeket fogadja el, s e drámai képek (jobban mondva: helyzetek) számától teszi függővé a dráma értékét. Ugy tetszik nekünk, hogy a „Proletárok“ óta ez elvet követi Csiky ur is. Részünkről legalább határozott körvonalakban fölismerni véljük a „Proletárok“ legtöbb jelenetében a „drámai képek“ fönnemlített elméletét, melyet azonban nem tartanánk elvetendőnek, ha tultengésre nem vezetne a drámai képek kultiválása. Tudniillik a helyzetek erősségének megteremtéséig laza lesz az indokolás; a költő lelkében a teremtés processzusa megfordítva történik s ez hiba. Előbb születnek meg a drámai képek, azaz: az erős tragikai helyzetek, s csak azután építetik a csúcspontból lefelé az indokolás. Előbb van meg a következmény, s csak azután születik meg a föltétel; előbb az okozat s csak később az ok.

Az indokolás tehát ez elmélet szerint nem áll igen erős lábon, a drámai képek közötti összefüggés laza lesz. A „szép leányok“ szerzője azonban rendkívüli routinnal fedi el ez Achilles-sarkat. Komikus és jóízű alakok egész serge tolong ismét szemünk elé, lekötni és elvonni figyelmünket a sötét kép fejlesztéséről s egyszerre csak előttünk áll a kép, mely megráz és hatalmával csakugyan feledteti az előzményeket.

A mű nagy sikere eltagadhatlan és tartósnak ígérkezik. Ez erős drámai képekért szívesen nézi meg mindenki, mert igazságuk mélyen vésődik lelkünkbe. Ha minden részében ily egyenletesen volna dolgozva, a „szép leányok“-at rendkívüli becsünek kellene mondanunk, drámairódmunkban így is igen előkelő helyet foglal el.

A zenét Aggházy Károly írta. Egytől egyig eredeti dalok fordulnak elő benne, melyek közül különösen a „Tillárom“ dal és az „Este van már“ kezdetű románc tetszettek. A zeneszerzőnek nagyon nehéz ál-

laspontja volt, egyrészt a darabban kevés zenésíthető momentum kínálkozik, másrészt a népszínházi mérvadó körök valóságos merényletnek tartották a magasabb röptű zene előadását. Hiába, a mi népszínműénkesekünk már megszokták az olyan dalok énekelését melyek a budapesti lebuajokban teremnek nagyobbbrészt, s csak egykissé kicsiszolva kerülnek Blaháné búbajos ajkaira, hogy onnét ismét rövid idő múlva egy pár kintorna és cipész inas segítségével visszakerüljenek oda, hol — születtek.

Nem akarjuk vitatni a népszínmű-zene egyszerű voltának szükségességét, de viszont nincs igazuk azoknak, kik a népszínműben semmi új eredeti dalt nem akarnak megtűrni. Mintha bizony csak az lenne egyszerű, a mit egyszeri hallásra meglehet jegyezni. Mintha bizony a mi cigányaink ma még ugyanazok volnának mint 30—40 évvel ezelőtt. Haladtak ők is s ma már ép oly refinementtal játszáknótáikat mint akár milyen más zenekar. A népszínház nézetünk szerint nemcsak arra való, hogy már ismert, utca hosszat kurjongatott dalokat recipiáljon, hanem hogy magasabb irányukat is ismertessen és népszerűsítsen. Az olyan nagy művész nő mint Blaháné ne legyen mindig régi összelopkodott összefoldozott dalok, mint például a „Hejretyútyú“ vagy a még díszesebb „Kőrösi lány“ viszhangja, hanem ismertessen újakat, legyen a komoly törekvésű ifjú zeneszerzők apostola. Aggházi dalait határozott eredetiség jellemzi, sehol még csak árnyéka a reminiscenciának, ép ez a jó tulajdonság teszi őket kissé nehezebben érthetővé. Igaza van egyik laptársunknak abban, hogy az „Este van már“ románc magyar dalliteratúránk gyöngye lesz, a jövő fogja igazolni hogy ennél elterjedtebb és kedveltebb dalt alig fog a magyar zeneirodalom felmutathatni.

Blaháné valódi odaadással énekelte dalait s bár sok oldalról kedvét szegték, mégis művészete egész öserejével, tehetsége egész hevével adta vissza a reformatorként fellépett zeneszerző dalait. Legyen meggyőződve, hogy nagy hírnevének a „Szép leányok“ zenéje mit sem artott, sőt ellenkezőleg.

Egy elzüllött tehetség önvallomása.

N y i z s n y a y Gusztáv, a nagytehetségű szerencsétlen zeneszerző egyik barátjához írott levelét közöljük itt, mely megrázó világot vet a magyar művészek sorsára. A levél maga mindent megmagyaráz, ékesszólóbban, mint maga a fájdalom, nem szólhat semmi magyarázat.

Ime a levél:

H.-M.-Vásárhely, 1878. okt. 6.

Drága cimborám! Mint a derült égre az azt végig cikázó istennyila és az azt követő menydörgés: épen olyan hatással volt reám tegnap este vett felpuskaporozott és dörgedelmes leveled.

Ha nem tudnám, hogy még mindig a fináncok miniszteriumában napszámra vizsgálgatod végig az egész országból odagyüendő, bélyegcsonkításról felvett (leletnek csúfolt) „Befund“-okat, valóban azt kellene hinnem, hogy vastagnyakú kálomista voltod megtagadásával, felcsaptál kapucinus barátnak s első morál-predikációdát szegény fejem fölött harsoztatod.

De félre a tréfával. Egy emberöltő idő tesz tanúságot kipróbált barátságod mellett s ha valakit, első sorban téged illet meg a jog, engemet, a napról-napra mindinkább elzüllődő bajtárst korholni s jobb útra térésre figyelmeztetni.

Készséggel elismerem, hogy van okod a korholásra, mert szent igaz mindaz, amit neked életmódomról besúgtak. Nem tagadom, csak annyit, de csakis annyit dolgozom, amennyi épen elég arra, hogy szegényes hivatalomból (kezelő hivatalnok volt a h.-m.-vásárhelyi kir. járásbiróságnál) el ne csapjanak; rozsa marja lelkemet s a Múza táborából Bachus örökre mámort hintő karjaiba keveredtem.

Hát biz ez sülyedés!

De igazságtalan bíró az, ki ítélete hozatalánál nincs tekintettel azon körülményekre, melyek a vádlottra közvetlen befolyással voltak. Hálával ismerem el fölöttem megillető bírói illetékességedet; de te meg ne tagadd meg tőlem, hogy a mellettem szóló enyhítő körülményeket felsorolhassam.

Azzal vádolsz, hogy annyira neki adtam magamat „az alföldön szokásos dinom-dánomnak“, hogy nem marad időm minden 3--4 hónapban legalább egy-egy dal szerzésére. Rosszul vagy értesülve cimbora! Mert ámbár minden üres időmet — mint te mondod — a dinom-dánomra szentelem, a népdalköltés még sem szünetel; kerül erre idő, még pedig annyival inkább, mert ezt a mesterséget épen — a dinom-dánom közben folytatom. Mint a vénülő cigánynak, nekem is sokat kell — gyantázni. De egy-egy népdal kerül még tőlem. Annyi azonban igaz, hogy ezek „a t. c. közönség“ elé nem kerülnek, — csak szűkebb körnek szánvák. És ez nagyon helyén van így! Addig míg leküzdhetlen vágy lelkesített a délibábos alföld suttogó szellőitől a szőke Tisza tovarohanó hullámaintól s az erdő sűrűiben csicsergő madaraktól egy-egy dalt ellesni s azt papirra téve, közkincsé emelni, mondom, addig a t. c. hazai publikum nem törődött velem, és ámbár néhány dalom meghódítani látszott a palotákat és kunyhókat egyaránt, nem találkozott senki, ki csak egy biztató szóval is melengette volna pártolásra méltó törekvésemet (No az igaz, hogy én nem ope-rettet, sem cepperlit, sem jódlert, ami nálunk ma annyira járja, nem irtam!)

A mellőztetés, a részvétlenség aztán annyira felőrlé munkakedvetem és törekvésemet, hogy nem csodálhatni, ha a keserű csalódások és tapasztalatok azzá tettek, ami manapság vagyok . . . Kihalt belőlem a nemes törekvés, arra pedig épenséggel nem vagyok eléggé korszerű ember, hogy mindenféle, benső ösztön sugallata nélkül szült, gyarló munkával állítsak be a „könyvpiacra“, amely dalok ép oly joggal mondhatók magyar népdaloknak, mint a milyennel érdemes Makó városára fogják, hogy az — Jeruzsálem!

Én tehát a t. közönséggel leszámoltam. Ő nem törődött velem, s oly fanyar keblűvé tett maga iránt, hogy ma csak vázza vagyok annak, ami voltam.

Hiú törekvés tehát engem arra biztatni, hogy hagyjam el ezen »minden ambíciót elposványító nagy falut« és felköltözvén a ti metropolis-tokba, rendezzem ott sajtó alá dalaimat, amely vállalatom — szerinted --

fényes eredménye elegendő lesz életfentartásomra addig, míg nevemet ki-reperálni s újabb műveimnek általános kelendőséget biztosítani sikerül.

Hagyj nekem békét cimborá! E derék város kedvesebb nekem akár-melyik metropolisnál. Itt talált vendégszerető menhelyre a bolyongó; itt fogadták körükbe a hű cimborák, kiknek üde barátsága enyhítette a szár-nyaszegett dalnok keserű csalódásait; itt terem az a buckai nedű, amely sokszor feledteti boldogtalanságomat; itt szereztem legszebb dallaimat; itt értették meg és méltányolták azokat; itt tanultam eltemetni a napon-ként hervadt levelekhez hasonlóan le-lehulladozó reményeimet: érthető tehát, hogy nincs hőbb vágyam, minthogy majdan megtört testemet is itt bocsássák le örök sirjába . . . Csak itt számolhatok arra, hogy találkozik majd olyan, ki az elhagyott sirhoz néha napján kirándul és egy-egy köny-nyel és virággal áldoz annak emlékére, ki oly sok dalával rikatta és vi-dította őket.

Aztán mit csinálnék ott a fővárosban! feltéve, de meg nem engedve, hogy vénségemre rám tudnátok diktálni a bugyogót, a frackot, klackot, meg a lackcipőket, nyakamra a füleket csiklandozó fátermördert s hónom alá a parouplit, azt hiszed, hogy ezzel beilleszteni sikerülne a ti divatos „magyar“ zeneszerzők érdemes rámájába, hogy ez uton régi ihlettségemet visszanyerném s munkakedv duzzasztaná ereimet? Csalatkozol! Ilyen ma-gam fajta vadonc énekes madár el nem tűri a kalitkát, és mennél cifrább és aranyosabb az, annál inkább veszi el hangját és annál gyorsabban ve-szi fel a „néhai“ titulust.

Hogy dallaimat összegyűjtve sajtó alá rendezzem! Ugyan minek? Hallottál-e már világeletemben olyast, hogy a csalogány, pacsirta, csizike, meg a többi erdei s mezei énekes sajtó alá rendezte dalait? És mégis az ő dalaiknak nagy a keletje s szegénykéek már régen porladnak, mikor egy-egy megkapó dalok visszazeng az erdők és puszták fia hű szívében, amely édes hangokat aztán ő kibőviti, népdalt csinál belőle amelyek nemzedék-ről-nemzedékre átöröklők.

Én is ilyen fajta dalnok lettem; benső sugallatból (és nem pénzért, címért s érdemrendért énekelek) s ha egy-egy dalom kiemelkedik a közép-szerűség mértékéből, akkor azt eltanulja a délibábos puszták ifjúsága, ajakról ajakra adja, unokáit is megtanítja rá és halhatatlanságot biztosít nekik. Már pedig vigasztalóbb tudat, hogy műveink élő ajkakon nye tek halhatatlanságot, mintsem az, hogy annyi és annyi vaskos hangjegy, könyv, poros könyvtárakban hirdeti szerzőjük halhatatlanságát . . .

Köszönöm tehát jó indulatodat, de nem élhetek vele, tanácsaidat nem követhetem és sajna! korholásaid már későn jöttek.

Hagyj tehát jó cimborám a sorsomra! Hiszen úgy is érzem, hogy nem sokáig járhatok már az egykori Hod-tó partján fekvő „Mokány Berci“ című törzskorcsmámba gondot üzni; arra a kis időre pedig nincs sem kedvem, sem akaratom: m e g j a v u l n i

De, mint levelem elején kijelenthettem, baráti részvétedet igen nagyra becsülöm s fogadd azért hálám ismételt kifejezését, amelylyel ma-radok szerető hived

N y i z s n y a y G u s z t á v , s . k .

Figyelmeztetés.

A budapesti „Táborszky és Parsch“ cég a nagy tetszésben részesült pályanyertes népsziműből „A milimári“ egy füzetet adott ki, s ezt úgy tünteti fel, mintha ezen füzet az említett népszimű kedvelt dalait foglalná magában.

Ez azonban valótlan, mert a népsziműben 12 dal énekeltetik, melyeknek kiadását jogos úton társulatunk szerezte meg. Az összes dalok meg is jelentek már négy héttel ezelőtt kiadásunkban, s csakis azoknak szokatlan kelendősége indította arra nevezett kiadó céget, hogy négy dalt szintén kiadjon, s ez által egyrészt az igen tisztelt közönséget tévútra vezesse, másrészt társulatunkat érzékenyen megkárosítsa.

Jogos kiadásunkat, mely az összes dalokat magában foglalja, ezennel a hazafias közönség védelme alá helyezzük.

A „Harmonia“ társulat igazgatósága.

ZENE.

* A „pesti nemzeti dalkör“ f. hó 6-án tartotta a vigadóban ez idényi utolsó hangversenyét, melyben a dalkör Bellovics Imre karnagy vezetése alatt Goldmark: „tavaszi eső“ (Frühlingsnetz) Thern: „Nem tudom én mi a bajom“, Zimay és Lányi től pedig népdalokat énekelt, az ezen egylettől már megszokott szabotossággal. Ez alkalommal azonban a dalkör, mely népdalaival és azok előadásával a fővárosban az első rangot vivta ki magának, oly népdalokat vett fel a műsorba, melyek egészben véve jobb terményűek közé tartoznak ugyan, de lelkesíteni és felgyújtani a közönséget nem igen voltak képesek. Az úgyszólván új zeneköltő Lányi egyvelegének első részében: „Elmegyek és nem tudom én hova“, továbbá a harmadikban: „Galamb mellé száll a galamb“ van érzés és gyönyörű daltam nagy mértékben; s az egész egyveleg igen ügyesen van férfinyesre letéve. Az előadás fénypontját Sehumann „Jó éjt“ és „Vadász dal“ című vegyes kara képezte, melyet a dalkör, huszonkét szebbnél szebb leányka szives közreműködésével kifogást-

lanul adott elő. Az igen szépen látogatott hangverseny után táne volt reggelig. A dalkör most a debreceni dalárünnepélyen előadandó összdarabok betanulásába fogott, melyeket a nyár folyamán egy nagyobb szabású nyári dalestély alkalmával fog a nagy közönségnek bemutatni.

* Hubay Jenő hazánkfia a múlt héten „Haa g“-ban hangversenyzett. A Toe Komst“ zeneegylet, melyet annak idején Jenny Lind alapított — egyike a legelső philharmoniai társulatoknak Hollandiában. A „D a g b l a d“ elragadtatással ír hazánkfia játékáról és konstatálja, hogy Sarasate fellépte óta hegedűművész nem ragadta el annyira a közönséget mint Hubay. A saját szerzeményű „Plevna nóta“ után valóságos tapsvihar keletkezett, mely addig tartott míg a művész e darabot ismételte.

* Ambroise Thomas a „Française de Rimini“, „Hamlet“, „Mignon“ stb. szerzője hír szerint le akar köszönni a párisi konzervatorium igazgatói állásáról. Okot erre az intézetben előfordult sajtóságos eset adott. A konzervatorium növendékei, az

igazgató vezénylete alatt évenként nagy hangversenyt adnak. Az idei hangversenyen, mely május 7-ére volt kitűzve, Gluck „Armida“-jának egyes részleteit kellett volna előadni. Mult kedden a próba alkalmával, midőn az egyik növendék éppen Armida nagy áriáját énekelte, a zenekarban néhány fiatal ember azt a helytelen tréfát csinálta, hogy hangszereikkel a kakukk szót utánozták. Thomas ingerülten felugrott, — földhöz vágta a vezénylőpálcaát és a zenekarhoz fordulva, így szólt: „Uraim, a mit önök tesznek, az gyalázatos. A próbának vége. Viszszavonulok, a hangverseny nem lesz megtartva.“ A mester csakugyan megmaradt elhatározásánál. sőt — mint említettük — az igazgatói állásáról is le akar köszönni. A meggondolatlan fiatal emberek közt most nagy a rémület, mert azzal ijesztik őket, hogy az intézetből ki fognak zárítani. Ennek következtében levelet intéztek a megbántott mesterhez, a melyben sajnálatukat fejezik ki a történetek fölött és ígérnek, hogy szorgalmuk által igyekezni fognak elfelejtetni a kellemetlen incidenst.

* A bécsi filharmonikus hangversenyeket komoly válság fenyegeti. Miután Richter János ismételt felszólításra is határozottan kijelentette, hogy a hangversenyek vezetését többé el nem vállalja, a társulat alkudozásba lépett Jahn igazgatóval: ez azonban úgy nyilatkozott, hogy mindaddig, míg Richter Bécsben van, nem hajlandó a vezetést átvenni. Ennek következtében fölvetették a kérdést: nem volna-e leghelyesebb a jövő idén alatt egyáltalán hangversenyt nem adni; másrészt azt az indítványt tették, hogy a hangversenyek vezetésére hírneves külföldi művészeket kérjenek fel, és pedig első sorban Bülow Jánost, aztán Dessoff Ottót, ki jelenleg Frankfurtban van, és Lévy müncheni karmestert.

* Rendkívül értékes kéziratgyűjtemény fog június havában Lipésében „Liszt és Franke“ ottani zeneműkereskedőnél elővereztetni. A kezeink között levő katalógus 260 számból áll, egyik érdekesebb mint a másik. Ezek között

például az első szám alatt 86 darab Beethoven-féle jegyzet az 1806—1826. esztendőkből; e nagy mestertől továbbá egy eddig kiadatlan maradt takarodó. Mozart számos másolatai, melyeket ifjú korában tanulmánykép eszközölt; Haydn „Messaderequiem“ sajátkezűleg írt partitúrája, azonkívül számos kéziratok és levelek Schubert, Chopin, Mendelssohn, Weber, Wagner, Lisztől.

* Gounod az angol királynő megbízása folytán Albany herceg menyegzője alkalmára nászindulót írt. A mű nem nagyszabású, de rendkívül kedves zenéjű. Gounod nemesak tekintélyes tiszteletdíjat kapott erre a királynőtől, hanem emlékül igen szép inggombokat is, keleti gyöngyökből.

* Magyar népzeneészek Londonban. Kálóczy zenekara az angol fővárosba indul. Alfred Hays a londoni vállalkozó értesíti az angol közönséget, hogy Kálóczy kitűnő magyar bandája május végén érkezik Londonba, s egyesül Bunkó és fia bandájával, hogy a közönség igényeit minél inkább kielégítse. Repertoireja a legkitűnőbbben van összeállítva. Az angol felhívás homlokán ez áll: „Under the patronage of his royal Highness the prince of Wales“, mi azt mutatja, hogy az angol trónörökös is pártfogolja a magyar zenészeket, kik leginkább magyar darabokat fognak játszani a vállalkozó rendelkezése alatt levő mulató helyiségekben.

* Wagner Richárd „Parsifal“-jának teljes zongora kivonata megjelent a mainzi „Schott“-cég kiadásában.

* Richter János Londonban e hó 3-án adta első nagy zenekari hangversenyét, a közönség tömeges részvétele mellett. A műsor ez volt: „Császárinduló“ Wagner Richardtól. „A bűvös vadász“ nyitánya, Rubinstein D-moll zongora verseny (melyben a zongora szólamot D. Albert Jenő művésziesen játszotta), „Tannhäuser“ nyitánya és Beethoven „Eroiká“-ja. Richtert megjelenéskor a közönség tüntető rokonszenvvel üdvözölte.

* Juhász Aladár kiváló tehetségű fiatal zongoraművészt és zeneszerzőt a

közoktatásügyi miniszter kétszáz forintnyi művészi segélyezésben részesíté.

* A milánói „Società del Quartetto“ társulat pályadíjat tűzött ki

egy, négy részből álló zongora, hegedű, gordonka trióra. A pályázati határidő 1883. évi március végén jár le. Az első díj 1000 lira, a második 500 lira.

A szinfalak világából.

§ Wiltné asszonynál első bécsi föllépte előtt tisztelgett a claqueur-társaság küldöttsége és ajánlatot tett neki ez irányban. Őt perenyi zajos taps megjelenésekor, minden jelenés után háromszori kihívás, azonkívül három szép koszorú, mely hasonló alkalmakkor már nagy hatást keltett, s mindezt igen olcsón állítják-elő! Ellenkező esetben a claque — püsszegéssel fenyegetőzött! A művésznő természetesen visszautasította az ajánlatot és dacolt a fenyegetéssel. Nem is kellett megbánnia, mert fogadtatása claque nélkül is rendkívül lelkes volt.

§ Boito „Mefisztófeles“-e, dacára az elítélő kritikának, melyben a budapesti sajtó egy része részesíté, kezd mindig jobban tetszeni a közönségnek. Külső jelei ennek első sorban a meglehetősen tele házak miket csinál, oly idény alatt, midőn már valódi áldozat színházba járni, s a föl-fölharsanó tapsok és tetszésnyilatkozatok, miket az egyes személyesítők aratnak Kétszer egymásután énekelte Gassi úr „Faust“ szerepét benne, s mindannyiszor nagy tetszést aratott. Hangjában ugyan nem fekszik annyira benne e szerep, mint Perotti uréban, de ügyes pontozás által kellőleg kizsákmányolta énekrészeit és érvényre emelte előnyeit. A többi szereplők is mind jelesebben oldják meg feladataikat s bennük az opera szépségei hivatott és méltányolt tolmácsolókra találunk.

§ Bruxellesben a „Herodes“ előadásával befejeztetett az operaidény. Maga Massenet dirigált; ez est a világhírű szerző teljes diadalával végződött. Massenet virágaiban úszott, a karnagyi állvány virágkertté lett. Az előadás nagyon sokat nyert az által, hogy a szerző személyesen vezette; kár, hogy Vergnet urat a kitünő tenoristát betegségénél fogva egy másod rangú erő volt kénytelen helyettesíteni. Massenet

net nem győzte eléggé köszönni a sok kiüntetést. Szemeiben könnyek esillogtak s bajlongásai között folyton ezt mondá: „mais c'est vraiment trop.“ Liszt Ferenc is jelen volt, Gevaert kir. zeneakadémiai igazgató páholyában hallgatta végig az előadást.

§ A közelgő színházi szünetidők beálltával a nemzeti színház elsőrangú tagjai elszélednek a szélrózsa minden irányában. Perotti természetesen trieszti birtokára megy. Erkel Sándor és Kőszeghy ujbpesti nyaralóikba vonulnak. Erkel Gyula Budakeszre megy nyaralni. Coppini Zsófia és Bartolucci Viktória Olaszországba utaznak, az utóbbi Ferrarában lakó szüleinél fogja tölteni a szünetidőt. Malecky és neje ujbpesti nyaralójukba mennek ki. A drámai tagok nagy része a Svábhegyen fog tömörülni. Itt töltik a szünetidőt Paulai Ede igazgató, Szigeti József, Vizvári és neje és Nagy Imre. Feleki és neje, valamint Helvey Laura leányfalvai birtokaikon pihenik ki az év fáradalmait. Halmi Pécelre vonul.

§ A párisi nagy opera tekintélyes összegeket fizet elsőrendű tagjainak. Így Krausz kisasszony, ki évenként nyole hónapon át énekel, 15,000 frankot kap egy óra. Lassalle baritonista 12,000 frankot kap havonként, a mellett 3 és fél hónapi szabadságot élvez. Mauret baritonistának öt hónapra 50,000 frankot fizetnek. Salla Karolina, a ki a „Françoise de Rimini“ címszerepében nem nagy tetszést aratott, 10,000 frank havi fizetést húz. Sellier és Villaret tenoristák egyenkint 55,000 frankot kapnak tizenegy hónapra. Végre Richard énekeső ugyanannyi időre 33,000 frankot. Érdekes tudnunk azt is, hogy e színházban május elsején nem lehetett megtartani „Françoise de Rimini“-nek előre hirdetett előadását, még pedig nem valamely primadonna, vagy hőstenor, hanem a kóris-

ták és kóristanók miatt. Az énekkar tagjai közül ugyanis sokan az nap este a „Notre Dame“, „Madelaine“ és a többi nagy templomokban énekeltek, a melyek május elsején énekes nagymisékkel ünnepelik Boldogasszonyhava kezdetét

‡ A Her Majesty's színházban, London udvari dalműszínházában e hó 5-én kezdődött Wagner „Nibelungenring“ első „Cycelus“-a a „Reingold“ előadásával. A londoni közönség eleinte tartózkodva viselte magát, később azonban nagyon belemelegedett, úgy, hogy az előadás végén határozott siker volt konstatalható. Neumann igazgató és Seidl karnagy többször kitapsoltattak. A kiállítás fényes, a zenekar kitűnő volt. Még jobban sikerült a második est a „Wallküre“, csak a szöveg szült visszatetszést. Hogy is ne. Az angolok tudvalevőleg a házas felek hűségét nagyra tartják. A Wales-i herceg s az udvar több tagjai is végig hallgatták az előadásokat.

‡ Uj dalművek. A bolognai „Brunetti“ színházban Brizzi nevű zeneszerzőtől „Maria di Vasco“ című operát adtak elő közepes sikerrel. — Hamburgban az ottani karnagy Hagen Adolf „Pásztorjáték Versaillesban“ című új operája meglehetősen tetszett. A szövegíró ügyesen dolgozta fel Grétry zeneszerző egyik kalandját. A zene tetszetős, Lortzing irányban van tartva. — Prágában Smetana ismert nevű cseh zeneszerző új dalműven dolgozik. — A Thomas-féle „Francesca di Rimini“ operának párja akadt. Hannoverben Götz t. i. hasonló szövegre operát írt s azt f hó 1-én elő is adták, még pedig nagy sikerrel

‡ Vidéki színpadok. A nemzeti színház tagjai e hó 27-én, azaz pünkösd szombatján Székesfehérvárrt lépnek fel jótékony célra. Először a „Valjunk el“ című francia vígjáték előadását tervezték, de Molnárné asszony akadályozva lévén az elmenetelben, a „Bagdadi hercegnő“-t fogják előadni, melyben Molnárnének nincs szerepe. Közreműködnek a jótékony célú előadásban: Helvey Laura, Náday, Vizvári,

Nagy Imre, Hetényi, Pintér. — Nagykanizsán az állandó színház ügye megvalósulásához közeledik. Közelebb Geröffy Andor igazgató, ki nagy tetszés mellett működik ott, díszelőadást rendez, melynek egész jövedelme az állandó színház alapnak van szánva. A színház építési bizottság ennek következtében elhatározta, hogy az új színházat csakis Geröffy társulatával nyitattja meg. — Bogyó Alajos szintársulata már tökéletesen meghódította a soproniakat, a kik eleinte kissé bizalmatlanul fogadták. Különösen operai előadásaiival arat folyton szép sikert. A jövő héten elő fogják adni „Traviatát“ Balázsnéval, és a „Zsidónőt“ Dalnokynéval, a cimszerepben.

‡ Friedrich-Materna asszony, ki tudvalevőleg a májusi new-yorki dalárünnepélyen énekelni fog, New-Yorkból érkezett távirati jelentés szerint, e hó 2-án szerencsésen odaért és színpadi föllépte alkalmával rendkívül lelkes fogadtatásban részesült. Különösen Beethoven „Fidelio“ áriájával oly roppant tetszést aratott, hogy a dalt ismételnie kellett. A művésznőt elhalmozták virágokkal és egyéb ajándékokkal.

‡ Tizenkét felvonás egyvegből. A mi nemzeti színházunkban egykor tiz felvonást adtak egy este. Verviers belga városban pedig ez rendes szokás. A minap a következő három darab került előadásra egy este: „A villarsi dragonyosok“, „A rózsaszínű domino“ és „Sain Germain gróf“ Csupa háromfelvonásos darab. A színpad az utolsó darab kezdetét fél 11 órára tűzte ki. Még gazdagabb volt egy másik este műsora, a melyen „Traviata“, „Szövetségeseink“ és „Cigányélet“ állottak. Összesen tizenkét felvonás, mely délután 5 órától éjjelutánig tartott. Tekintetbe kell azonban venni, hogy a verviersi színházban csak minden vasárnap játszanak, a közönség tehát képtelen magát az egész hétre tele színi a színházi műélvezetekkel

‡ A bécsi „Carl“ színház személyzete Tewele igazgató vezetése alatt jelenleg Hamburgban vendégszerepel óriási sikerrel.

Képzőművészetek.

* * * **Angelli Henrik**, hírneves arcképfestő hazánk fia, **Andrássy Gyula** gróf meghívására a napokban Budapestre érkezett, hogy **Andrássy Ilona** grófkisasszony életnagyságú térdképét megfesse. Angelli, alkalmas műterem hiányában a nemzeti múzeum képtárának egyik kisebb helyiségében dolgozik. Az első felvételnél jelen voltak **Andrássy Ilona** grófkisasszonyon kívül, annak jegyese **Batthyányi gróf**, továbbá **Andrássy Gyula** gróf és neje **Katinka** grófnő. A művész egyszermind ez alkalomból magával hozta **gróf Károlyi Tiborné** arcképét, — melyet még Bécsben kezdett meg — hogy azt itt befejezze.

* * * **Régi festmények árverése.** Bécsben a napokban vette kezdetét a **Gérard** hagyatékához tartozó régi festmények árverése. Közöljük a következő érdekesebb vásárlásokat: **Cuyp** „Tengerpart“-ja 1170 forinton kelt el; **Tizian** „Férfi arckép“-e 2120 forinton; **Vlieger** **Simon** „Folyópart“-ja 1400 forinton; **Tintorettonak** „A mannat gyűjtő zsidók“ című képe 400 forinton, két miniatúrfestmény a 16. századból 302 forinton. A legheresebb küzdelem fejlődött **Hobbem** a képei körül. Miután az ezen mesternek tulajdonított két kép: „Egy németalföldi nemesi udvar“ és „Tájkép“ 996 forinton és 600 forinton adatott el, a sor a valódi **Hobbem** a -féle „Városi látkép“-re került. A kiáltási ár 10.000 forint volt. Öten árvereztek rá, míg végre **Kárász horgasi** földbirtokos tette a legmagasabb ajánlatot, 14.250 frttal (a bánatpénzen kívül, mely maga is 700 frtra rúg), és így ez a jeles festmény **Szegedre** jut. Megjegyzendő, hogy ezt a **Hobbem**át **Gérard** kevéssel halála előtt 400 frtért vette egy festésztől, a ki azt 600 frton vásárolta volt, de azt híven, hogy a kép nem **Hobbem**a műve, 200 forint veszteséggel adott túl rajta.

* * * A **Petőfi** szobor talapzatához szükséges alapozó munkálatokat már befejezték. E munkálatokat több mint há-

rom ölnyi mélységben kezdték meg, mert az ásás alkalmával csak ott bukkantak alkalmas talajra. E talajra tették le a betonréteget és erre építették az alapfalakat, melyeket közönséges ujlaki mészkövből emeltek. A kőköcsök összeillesztéséhez vízhatlan meszet és cementet használtak. Az alapzatot most körülbelül három hétig hagyják száradni, és csak azután kezdik meg a három lépcsős szobortalapzat lerakását. E munkálatok körülbelül hat hetet fognak igénybe venni. Rövid időre a talapzat felállítása után hozzáfognak a szobor elhelyezéséhez és e célra a talapzat körül erős állványokat emelnek, melyeket deszkabódéval fognak körülvenni. A talapzat köveinek faragását a jövő héten nagy részben befejezik.

* * * **Király** a művészekért. A londoni királyi művészeti akadémia az évi kiállítás alkalmából, mint már említettük, fényes bankettet adott, melyen a németalföldi király is megjelent az angol királyi hercegek kíséretében. **Leighton** elnök felköszöntötte a királyi vendéget. Ez, dacára az angol nyelvtől való borzadályának, kényszerítve érezte magát, hogy válaszoljon rá. A király így szólt: **Uraim!** Elnézést kérek, mert ez a beszéd szíves beszédem s így óvatossá kell lennem a biztos talajon. Azért még sem állhatom meg, hogy bár rosszul ejtve ki, minden jót ne kívánjak s meg ne köszönjem a reám halmozott jó kívánatokat. Mindig azon leszek, hogy a nemes művészeteket országaimban meghonosítsam; a mai németalföldiek dicsőséges őseikre nem méltatlanok. Ugy gondolom, hogy a barátság és tisztelet, melyben a királynő, a hercegek és a nemes brit nép részesíték, legelőször is megboldogult atyámat, a halhatatlan hadvezér **Wellington** érdemeit illeti. **Poharamat Anglia művészeire ürítem!** — A király szónoklata nagy hatást keltett.

* * * A párisi Salonban **Gonzales** spanyol festész egy kis képet állított ki, melynek címe „Látogatás a nagyszülőknél“. Dacára annak, hogy a kép igen kis tért foglal el, a rendező bizottság mégis oly kedvezőtlenül helyezte el, hogy alig vehető észre. A művész ezen annyira felháborodott, hogy a minap neki állt és késével ki akarta metszeni a képet keretéből, de rajtakapták és most megvonták tőle a belépti jegyet.

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

17. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETI SZEMLEJE.

SZAKSZERKESZTŐK :

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS :

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ÉS TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

ÉLETK-NAPTÁR.

Május 15-én.

1808. szül. B a l f e M i h á l y, a „cigánynő“ szerzője Dublinban.

1815. szül. H e l l e r I s t v á n, zeneszerző Budapesten. Jelenleg Párisban.

Május 16-án.

1787. fejezte be Mozart gyönyörű g-ötösét.

Május 17-én.

1866. halt meg M a r x A d. B, zenetanár és igazgató Berlinben. Szül. 1799.

Május 18-án.

1832. szül. G o l d m a r k K á r o l y, operaszerző Kesztyen.

Május 19-én.

1830. S o n n t a g H e n r i e t t e, utolsó fellépése Berlinben (mint S e m i r a m i s) Rossini operájában.

Május 20-án.

1842. M e y e r b e e r „Hugonották“ opera első előadása Berlinben.

Május 21-én.

1812. halt meg W ö l f l J ó z s e f, zongoraművész. Beethoven vetélytársa, Londonban.

A tizenhetedik szám tartalma :

Polgári iskolai énektanárok a fővárosban.

Liszt Ferenc Brüsszelben.

A válság vége.

Tárca :

A. A »Szép leányok.«

B. Egy elzüllött tehetség önvalomása.

Figyelmeztetés.

Zene.

A színpalak világából.

Képzőművészet.

Hirdetések.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak :

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapesten.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrözést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatnak mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrözésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

„Legujabb zeneművek.“

»**Este van már**« magyar Román énekhangra zongorakísérettel, szerző **Aggházy Károly** Ára 80 kr.

»**Aus schöner Zeit**« Op. 9. Fünf lyrische Klavierstücke :

- Nro 1. Erinnerung,
- 2. Mazurka,
- 3. Liebeslied,
- 4. Aus der Ferne,
- 5. Zukunftsbilder,

szerző **Kersch F.** megjelent Cranz Ágostnál Hamburgban.

»**Drei instructive Sonatinen**« von **Nikolai von Wilm.** München Jos. Aibl. Igen ajánlatos tanulmányok előre haladottak számára.

»**Petőfi dalok**« szerző **Angyal A.** Ára 1 frt. Csinos hatásos dalok, kaphatók a társulat nemz. zeneműkereskedésében.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok“
 Titz Péter utóda
Kotykievicz Teofil
 gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!
 ➔ Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldelnek.

! Ehrbar !

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét Kaphatók:

Szalon Stucz,	diófa	} kereszthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövötkezet“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel. Tekintve a kitűnő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

➔ A nagy arany éremmel kitüntetve. ➔

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák
 Rövid szalon, diófából
 „ „ fekete.

➔ Árjegyzék küldetik díj nélkül.